

Varroa en meer

Tekst Piet Steffen, Leraar Imkeren.

De varroamijt is een kleine, bruinrood gekleurde mijt, plat en ovaal van vorm, met acht poten. Ze plant zich voort in de broedcellen van de honingbij, waar zij zich voedt met eiwitten van het eiwitvetlichaam van zich ontwikkelende poppen.

Tijdens de beginnerscursus wordt er aandacht besteed aan het 3-gangen menu zoals beschreven in de uitgave "Effectieve bestrijding van varroa" uit 2010 (Bijen@wur). Deze brochure zou bij iedere imker op de boekenplank moeten staan en is gratis te downloaden.

Heb ik wel genoeg gedaan aan varroabestrijding?

Dat is de vraag, die u zich moet stellen als beginner. U leert veel handelingen tijdens de beginnerscursus, de varroabestrijding is daar vaak een klein onderdeel van. En zo kan het zijn dat u volgend jaar kennis maakt met het fenomeen verdwijnsiekte. Dat fenomeen ziet u bij de eerste controle in het voorjaar. Geen bij meer te zien, behalve een klein plukje bijen plus de koningin dood en beschimmeld tussen twee raten. In bijna alle gevallen zijn de winterbijen verdwenen door virussen, met name het verkreukeldevleugelvirus (DWV), overgebracht in het popstadium door varroamijten. Dergelijke

bijen leven korter en sterven voortijdig. Als het einde nadert vliegen ze uit om niet weer terug te keren naar het nest. Is het in die periode koud, dan vliegen ze niet uit, maar vallen dood van de raten op de bodem. Kortom: twee verschillende symptomen van eenzelfde oorzaak.

Om te onthouden

Er zijn periodes in het jaar dat de mijten op de bijen zitten en niet in het broed, bijvoorbeeld bij een zwerm, een vlieger, een broedaflegger met koningin met weinig broed en bijen in de wintertros. Tijdens zo'n periode is het goed mogelijk om de mijten prima te bestrijden.

3-gangen menu

a. Darrenraat methode. De varroamijt heeft een voorkeur voor darrenraat om zich daarin voort te planten. In het voorjaar kan een bouwraam, leeg of opgevuld met darren-kunstraat, worden ingehangen. De bijen bouwen dit uit en de koningin

belegt dit raam. Nadat het darrenbroed is gesloten wordt het raam verwijderd. Daarna kan een nieuw raam worden ingehangen. Dit is een goede, maar bewerkelijke methode. Een goede administratie is dan belangrijk.

- b. In de zomer kunt u bij het splitsen van volken oxaalzuur en thymolproducten gebruiken om de mijten te bestrijden. Met oxaalzuur kunt u de bijen besproeien. Thymolproducten legt u op de raten of bovenop het volk. Oxaalzuur werkt niet tegen mijten in het broed, thymol wel. Na de zomerdracht (half juli) kunt u de volken met mierenzuur of thymol behandelen. In deze periode krimpt het broednest. Vanaf ongeveer half augustus legt de koningin eitjes die zich zullen ontwikkelen tot winterbijen. Het is belangrijk dat de mijtenpopulatie voor die aanzet van winterbijen zo klein mogelijk is.
- c. In de winter kunt u de wintertros druppelen met oxaalzuur. Hiermee bereikt u dat het voorjaarsbroednest zich met een klein aantal mijten kan opbouwen.

Let op

De darrenraatmethode is een biologische methode. Goed te doen als je niet teveel volken hebt, maar niet erg aantrekkelijk vanwege het dieronvriendelijke van die methode. Een goede administratie is bij die methode noodzakelijk. Oxaalzuur, mierenzuur en thymolproducten zijn middelen die in de natuur voorkomen, maar als bestrijdingsmiddel synthetisch worden gemaakt. Ze geven residuen in de was en honing. Daarom die middelen liever niet gebruiken als u nog honingkamers op de volken hebt staan. Oxaalzuur en mierenzuur zijn gevaarlijke zuren, dus gebruik beschermingsmiddelen.

Varroamijt. Foto Canva Chris Robbins

Tien basisregels voor een goede varroabestrijding

(uitgave Bijen@wur)

- Bestrijd varroa drie keer per jaar.
- Maak een bestrijdingsschema voor een heel jaar.
- Gebruik de methoden uit het 3-gangen menu.
- Maak indien mogelijk gebruik van kant-en-klare producten.
- Gebruik geen middelen waarvan onvoldoende bekend is of ze werken.
- Rond de zomerbehandeling voor 1 september af.
- Bestrijd varroa in bijenvolken op een zelfde standplaats gelijktijdig.
- Imkers die gezamenlijk naar een dracht reizen kunnen het beste de bestrijding op elkaar afstemmen.
- Plaats een honingkamer een week nadat de varroabestrijding afgerond is.
- Oogst honing bij voorkeur alleen uit de honingkamers. Dit om ook honing achter te laten als onderdeel van het wintervoer voor het volk.

Varroavrij imkeren, kan dat nog?

Zijn er nog gebieden waar de varroamijt niet aanwezig is? Binnen Europa is er een provincie in midden-Zweden,

Västernorrboten, waar de varroamijt nog niet is aangekomen. De imkers aldaar proberen uit alle macht de mijt buiten het gebied te houden. Een streng reisbeleid is één van de maatregelen.

Einde bijenseizoen nadert

Eind juli, begin augustus is de dracht grotendeels voorbij. Alleen de imkers die reizen naar de heidevelden of de reuzenbalsemien maken zich klaar voor nog een mooie dracht. Het broednest krimpt, de dagen worden korter, de temperatuur zakt. Het wordt tijd om kleine bijenvolken op tien ramen te zetten. Grote volken kunnen gerust op 20 ramen overwinteren. Let goed op de voersituatie, want er komt nauwelijks nog nectar binnen als de volken niet op de heide of bij de balsemien staan. Ga vast op zoek naar de voerbakjes.

Invoeren van het bijenvolk

De geslingerde zomerhoning is eigenlijk het wintervoer voor de bijen. In september ruilen we de honing voor suiker. Een bijenvolk heeft 14 kg suiker nodig om de winter door te komen. De regel is dat het bijenvolk rond 1 oktober die hoeveelheid suiker heeft

Varroamijten op een pop. Foto Canva xiSerge van Pixabay

opgeslagen. U kunt kant en klare invertsuiker gebruiken, maar zelf een suikeroplossing maken is ook goed te doen. Tijdens het voeren zal het bijenvolk weer broed aanzetten (ook daarom is het belangrijk dat de mijten bestreden zijn) en komt er weer stuifmeel binnen. Ik verbaas me er iedere keer weer over hoe snel die 14 kg suiker is opgenomen en opgeslagen.

Veel succes met de mijtbestrijding laat u het plezier in bijenhouden niet ontneemen. Op naar een nieuw bijenjaar. ♦

Varroamijten op de onderlegger. Foto Henk van der Scheer